

אמון הציבור בעת משבר הקורונה: לקחים להתמודדות עם מצבי חירום סביבתיים ובריאויים

(13 אוקטובר 2020)

13:00-14:30

הועידה השנתית ה-48 למדע וסביבה

פאנל "משבר הקורונה: לקחים להתמודדות עם מצבי חירום סביבתיים ובריאותיים"

פרופ' ערן ויגודה-גדות
אוני' חיפה

מרכז הידע והמחקר הלאומי בתחום ההיערכות למצבי חירום
National Knowledge and Research Center for Emergency Readiness

אמון הציבור בעת משבר הקורונה: למשול ולא להאמין

15:00-17:00

הכל עניין של משילות Webinar

בתמיכת: משרד המדע והטכנולוגיה והרשות הלאומית לחירום (רח"ל) במשרד הביטחון

TRUST:

**TO BELIEVE THAT SOMEONE WILL DO THE
RIGHT THING FOR YOU**

הפרדוקס הגדול: להאמין או לא להאמין?

Social Contract Theory

- Thomas Hobbes (1603-1679) and Jean-Jacques Rousseau (1712-1778)
- An agreement between individuals held together by common interest
- Avoids society degenerating into the 'state of nature' or the 'war of all against all' (Hobbes)
- "Morality consists in the set of rules, governing how people are to treat one another, that rational people will agree to accept, for their mutual benefit, on the condition that others follow those rules as well."
- We trade some of our liberty for a stable society.

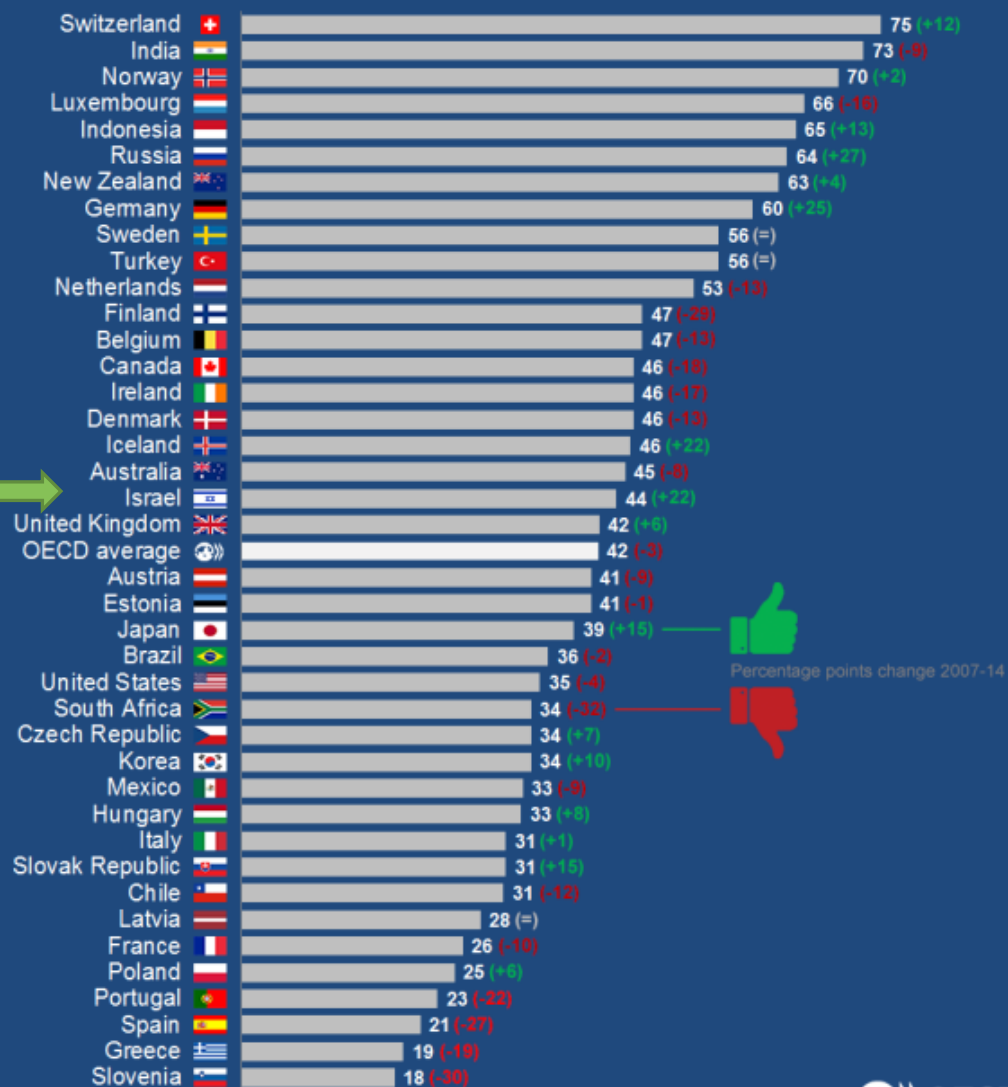
**A government big
enough to give you
everything you want, is
strong enough to take
everything you have.**

Thomas Jefferson

Good government?

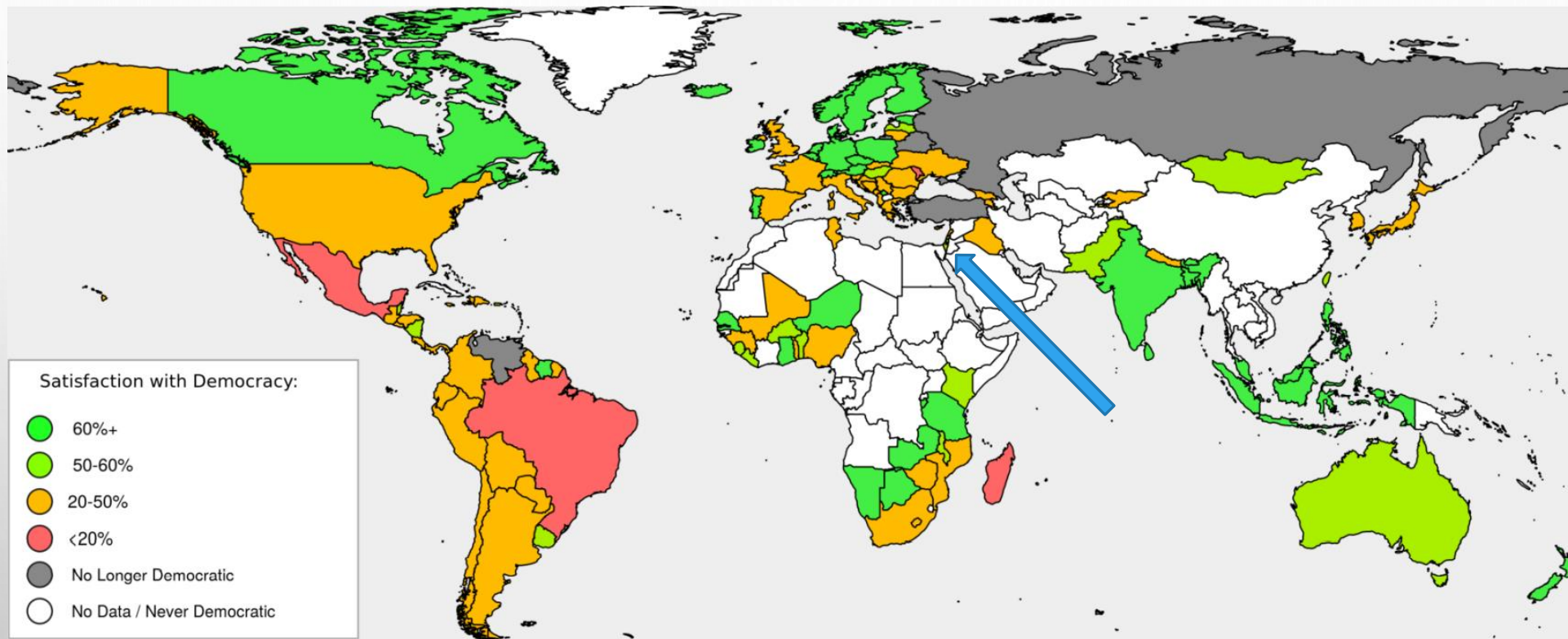
Confidence in national government (% , 2014) and its change since 2007

Source: OECD, Government at a Glance 2015 | Illustration: Shutterstock

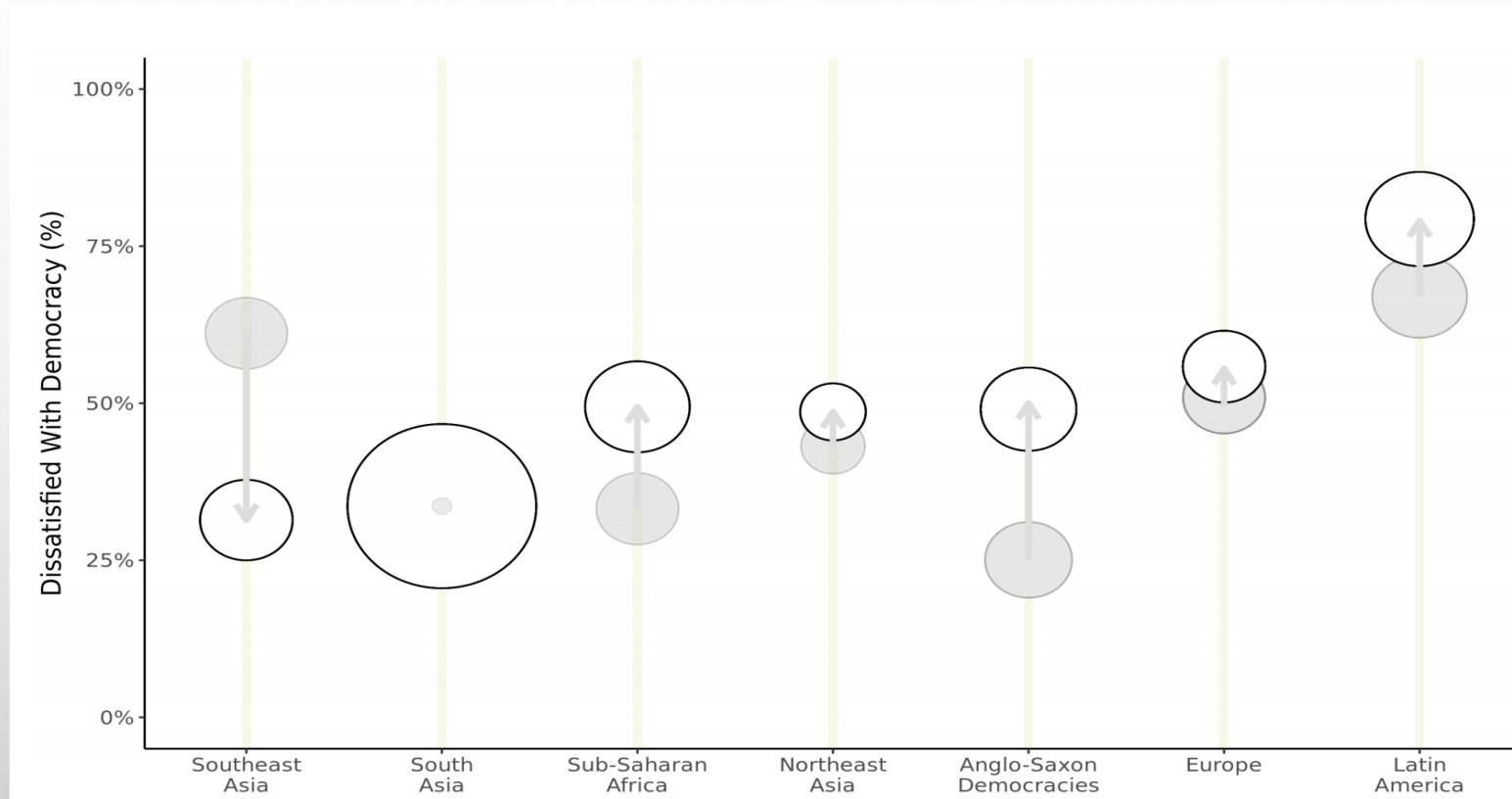
Satisfaction and Trust with Democracy Today

Satisfaction with democracy across the world in the mid- to late-1990s to January 2020.

Source: Bennett Institute for Public Policy, University of Cambridge and forms part of the work of the new Centre for the Future of Democracy. Published January 2020

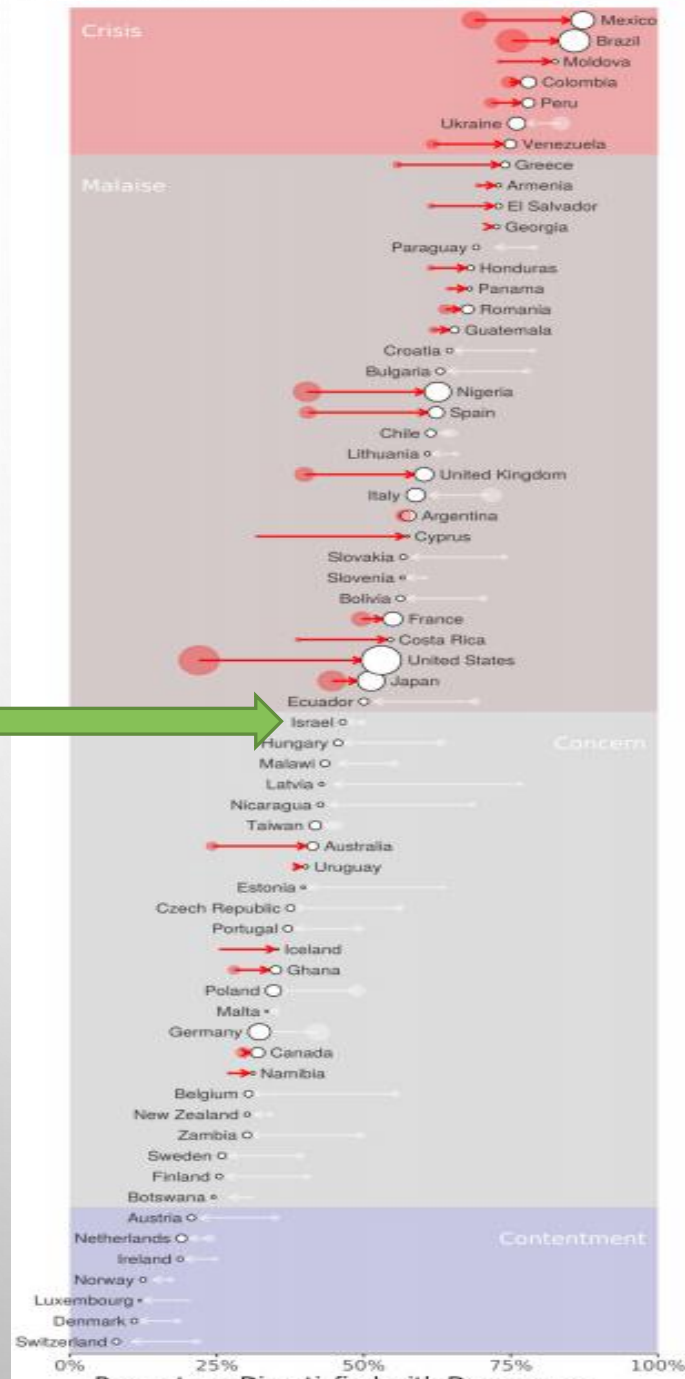
Global Dissatisfaction with Democracy Report 2020: Regional Trends and Comparisons

Change over time in democratic dissatisfaction by region from mid-1990s to latest set of observations. For Southeast Asia, changes are only shown since 2001; for South Asia, since 2002. Regional points relative to size of region's population. Dissatisfaction has risen in every region except in South Asia, where it has remained stable, and Southeast Asia, where it has fallen. Bennett Institute for Public Policy at the University of Cambridge and forms part of the work of the new Centre for the Future of Democracy. Published January 2020

ISR

Change in percentage who are dissatisfied with democracy, from mid-1990s (average of surveys) to latest observation (average of the three most recent surveys). Points proportionate to country population. While most large democracies have seen rising rate of discontentment, a number of small democracies have improved, notably in Scandinavia and post-communist Europe.

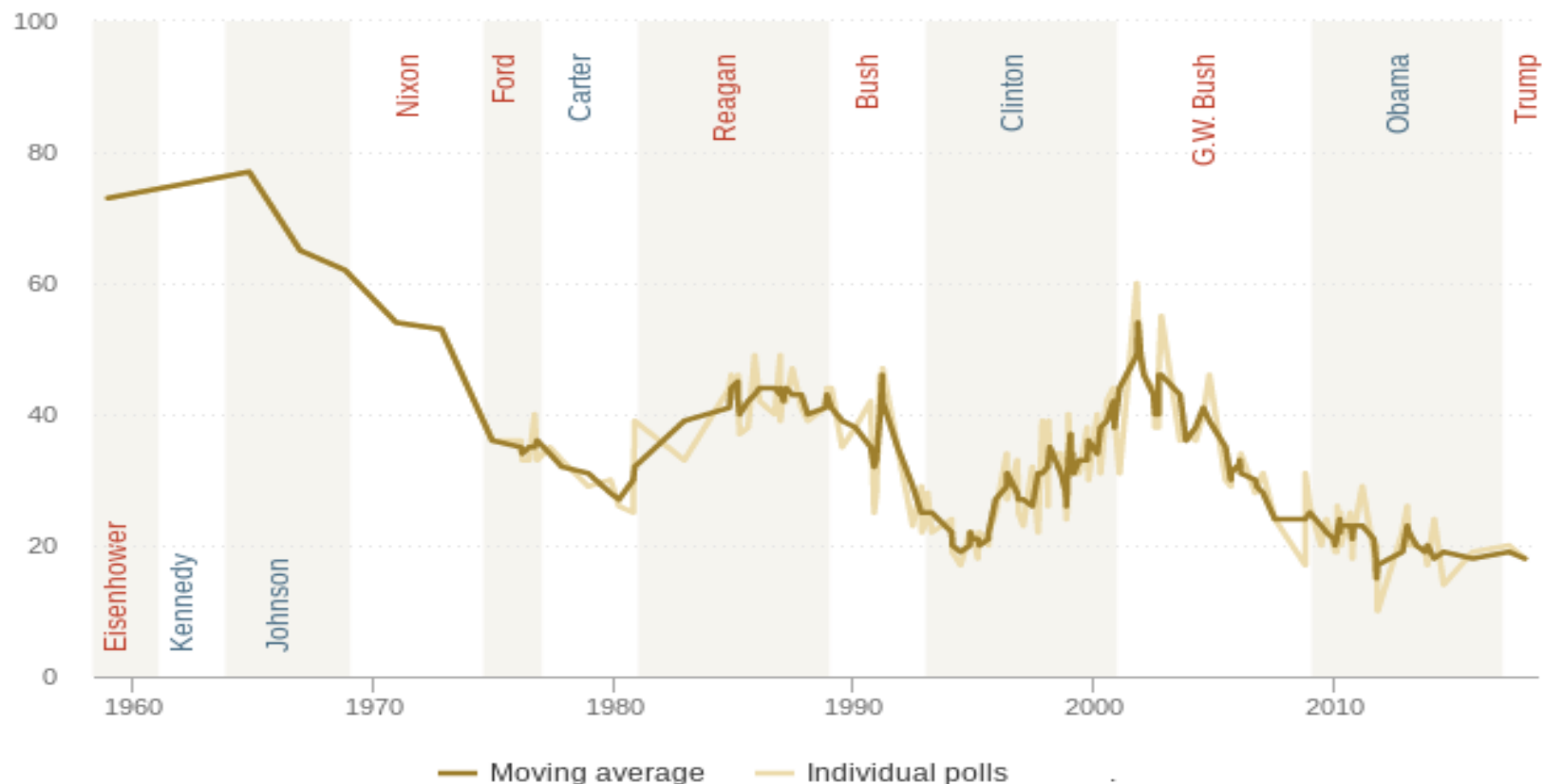

Public trust in government near historic lows

Chart Data Share Embed

DRAG YOUR FINGER OVER THE PLOT TO ZOOM IN

% who trust the govt in Washington always or most of the time

CLICK LEGEND ITEMS TO REMOVE THEM FROM CHART

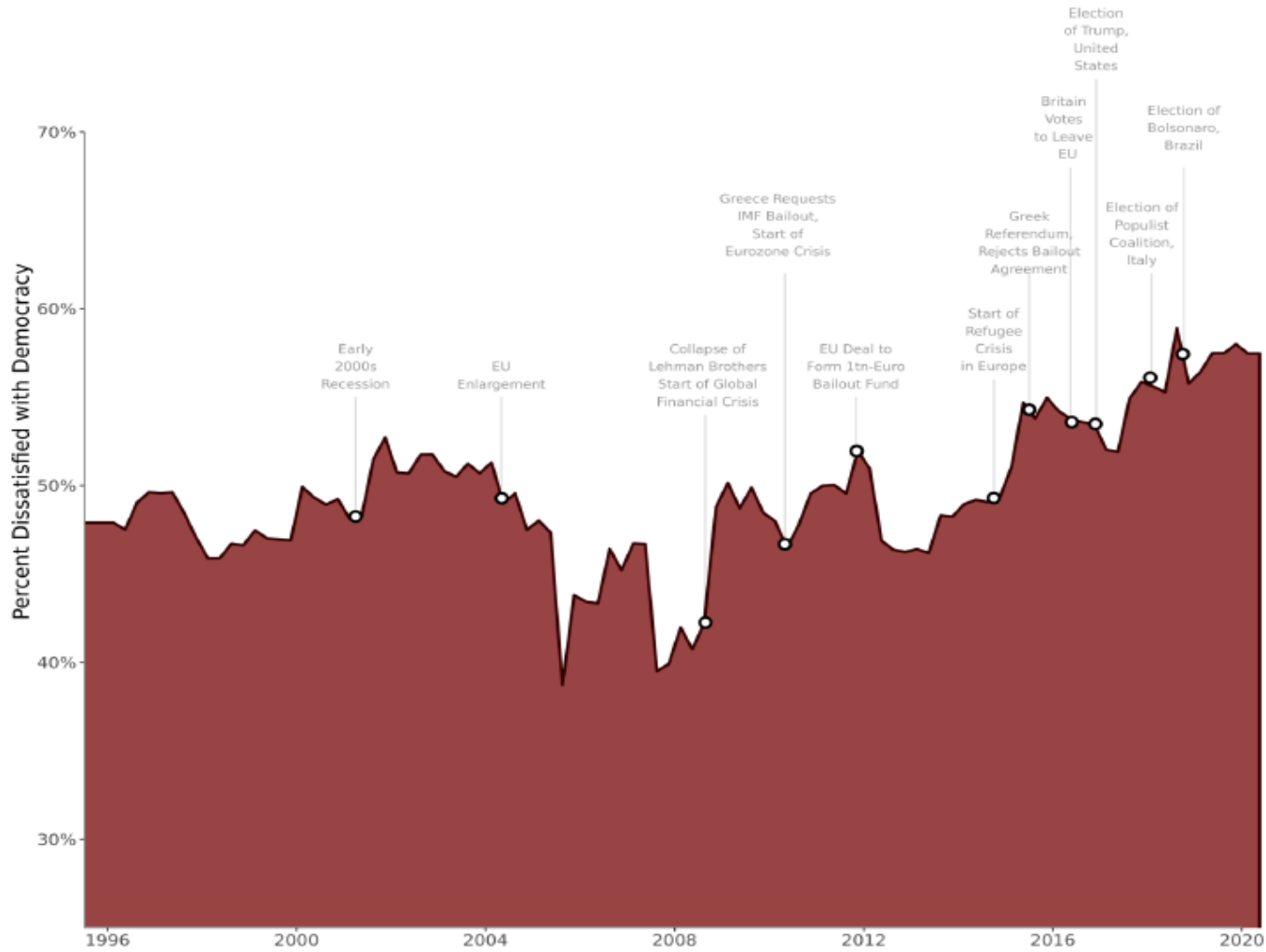
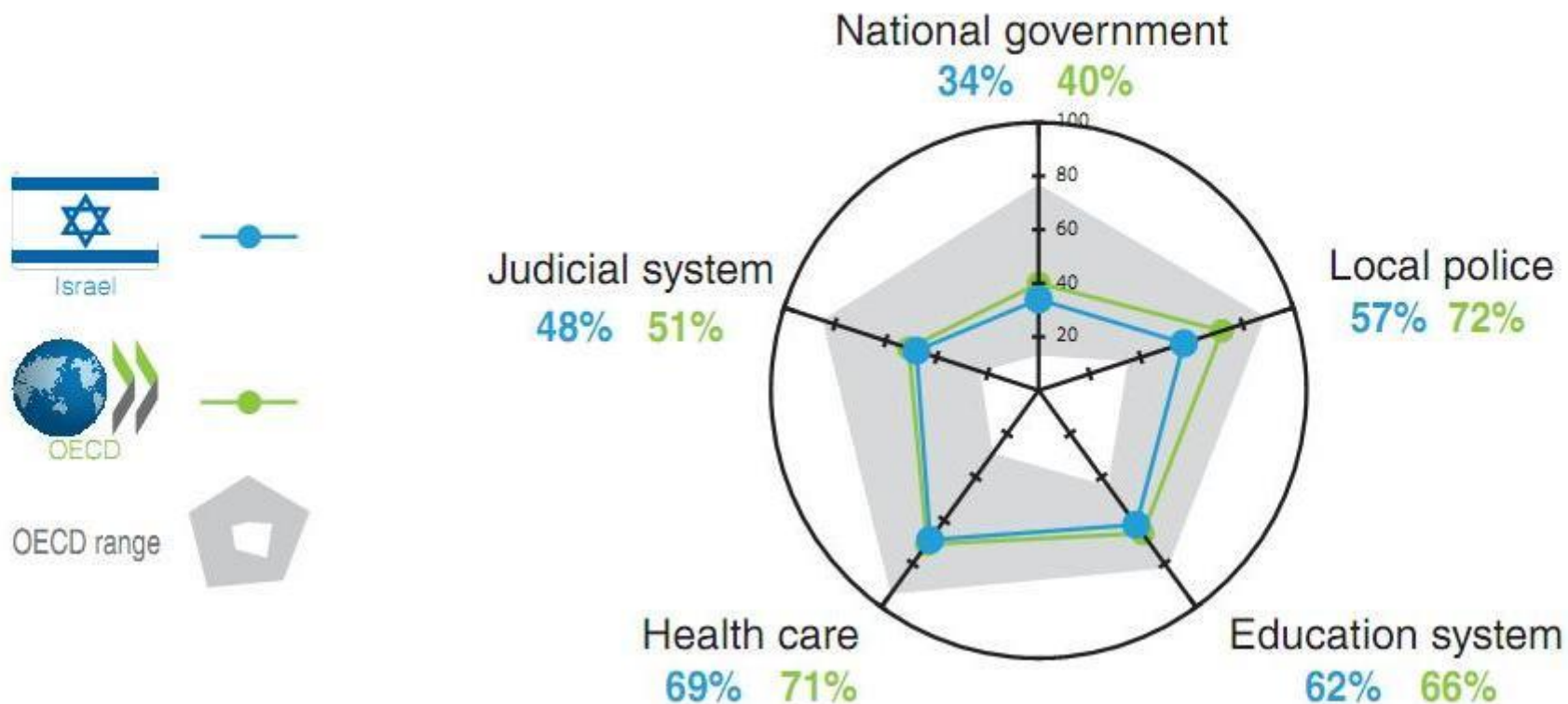

Figure 3: *Rising dissatisfaction with democracy across the world, in democracies representing 2.43 billion individuals across Latin America, Africa, the Middle East, Europe, North America, East Asia, and Australasia. Based on 3,218 separate individual country surveys, classified by date of fieldwork and grouped on a quarterly annual basis, with the total averaged on a population-weighted basis. A constant country sample is maintained in all periods by rolling forward observations in country quarters lacking new data, to prevent sample bias from affecting the changes.*

Satisfaction and confidence across public services (2012)

% of citizens expressing confidence/satisfaction

Source: World Gallup Poll

לוח 1: מתאמי r פארסון עבור משתני המחקר וסדרת משתנים דמוגרפיים – 2018

משתנים	מין (גבר)	גיל	מצב משפחתי (נשוי)	שנים בארץ (בקרוב מהגרים)	השכלה	דת (יהודי)	מידת דתיות (חילוני)	הכנסה
1. שביעות רצון משירותים ציבוריים	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S
2. אמון במוסדות מנהליים ושלטוניים	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S
3. אמון במעורבות אזרחית	N.S	-0.22**	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S
4. תדמית המגזר הציבורי	N.S	-0.15**	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S
5. איכות כוח אדם ציבורי	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S
6. איכות הנהגה וניהול	N.S	-0.13*	N.S	N.S	-10**	N.S	N.S	N.S
7. תקשורת וקשר עם אזרחים	N.S	-0.12**	N.S	N.S	0.07**	N.S	N.S	N.S
8. פתיחות לביקורת	-0.10*	-0.09**	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S
9. היענות ותגובתיות	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S
10. יושרה והיגנות	-0.13**	N.S	N.S	N.S	0.86**	N.S	N.S	N.S
11. יוזמה וחדשנות	N.S	-0.1**	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S	N.S
12. פוליטיקה פנימית	N.S	N.S	-0.08*	-0.25*	N.S	N.S	N.S	N.S

נייר עבודה מספר 16

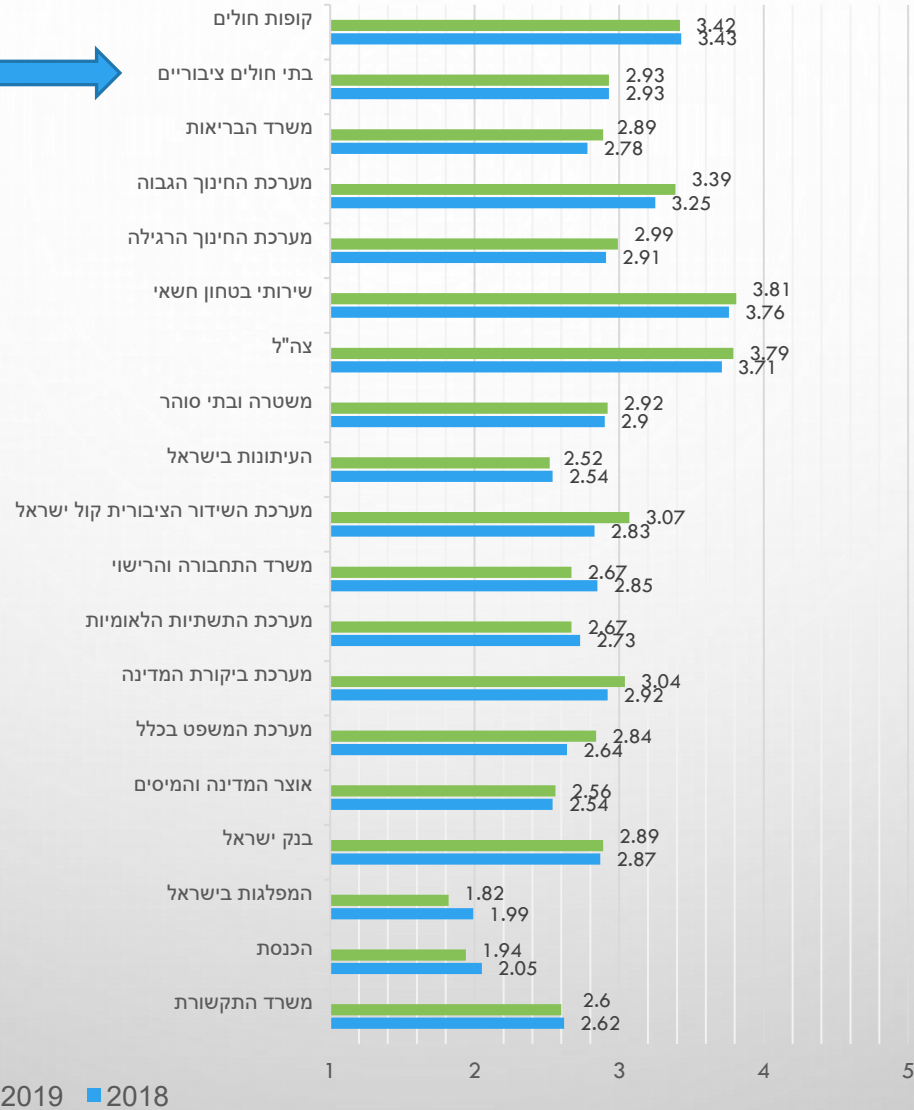
פרופ' ערן ויגודה-גדות, פרופ' שלמה מזרחי וד"ר ניסים כהן

ביצועי המגזר הציבורי בישראל ניתוח עמדות אזרחים והערכת מצב לאומית (2018)

המרכז לניהול ומדיניות ציבורית, בית הספר למדעי המדינה, אוניברסיטת חיפה
והמחלקה למינהל ומדיניות ציבורית

Trust in Israeli public institutions (2018-2019)

Health

Source: (ויגודה-גדות, מזרחי וכהן 2019)

http://poli.haifa.ac.il/~eranv/material_vigoda/NAPPA-IL.html

אמון בתקופת הקורונה - מחקר אורך

יוני 2019

- לפני התחרשות אירוע חירום
- 602 משיבים

מרץ ואפריל 2020

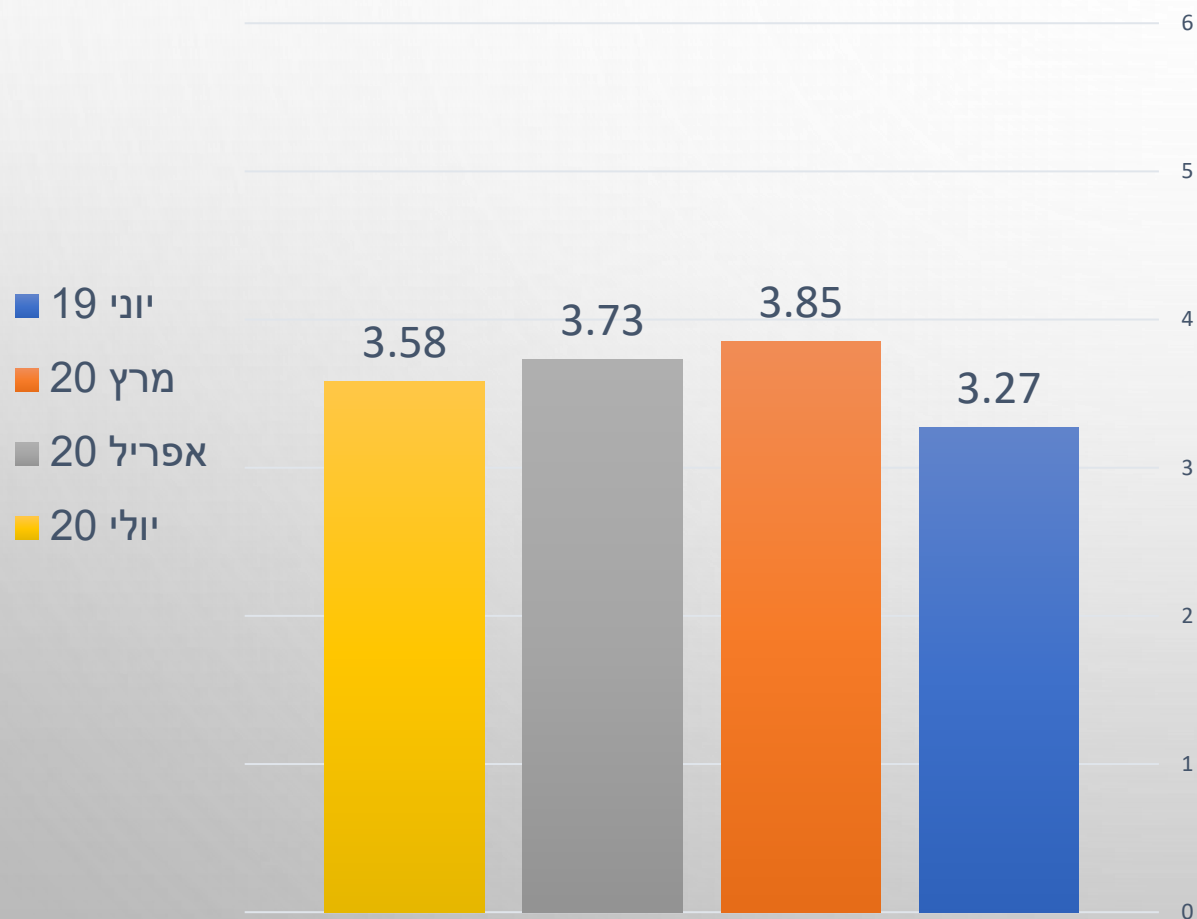
- תחילת משבר הקורונה
- שיא גל ראשון (אפריל)
- מרץ 679 משיבים ; אפריל 291 משיבים

יולי 2020

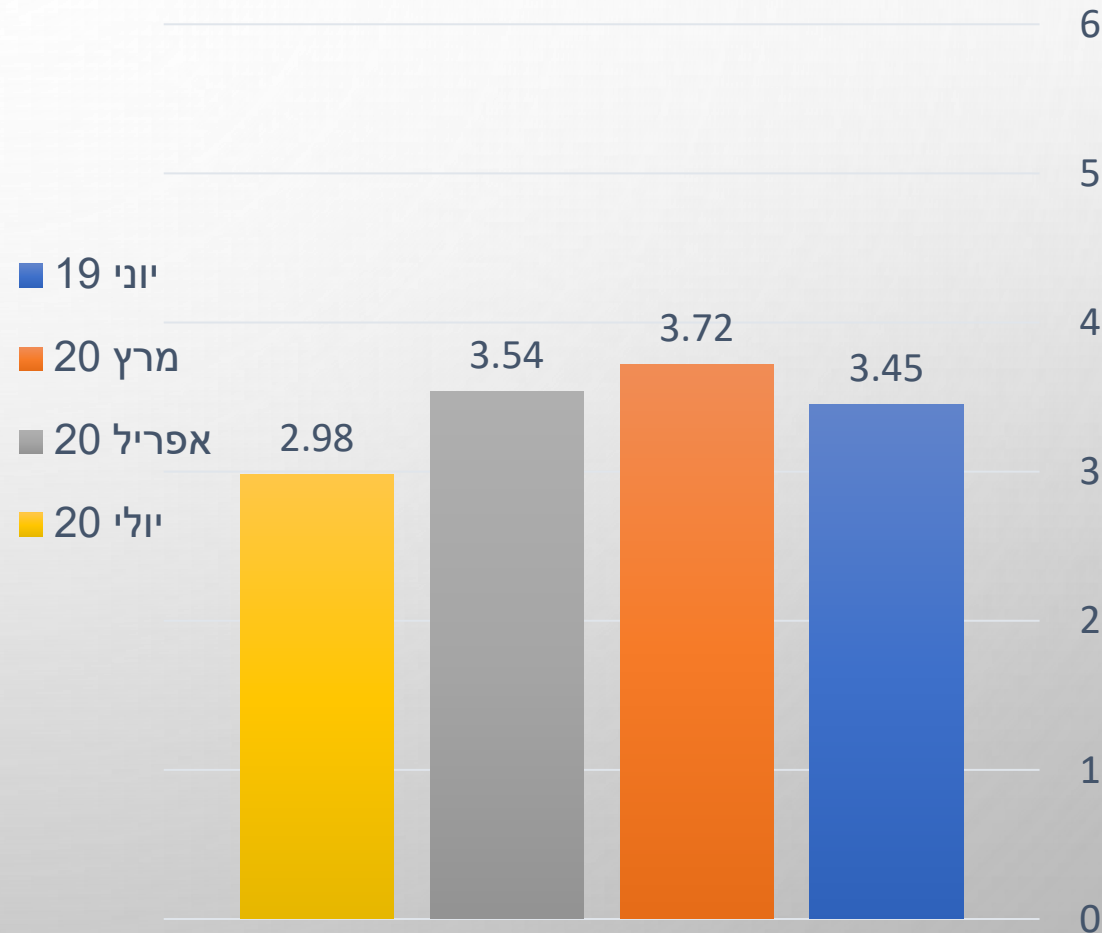
- מהלך גל שני
- 813 משיבים

שביעות רצון ממשרד הבריאות

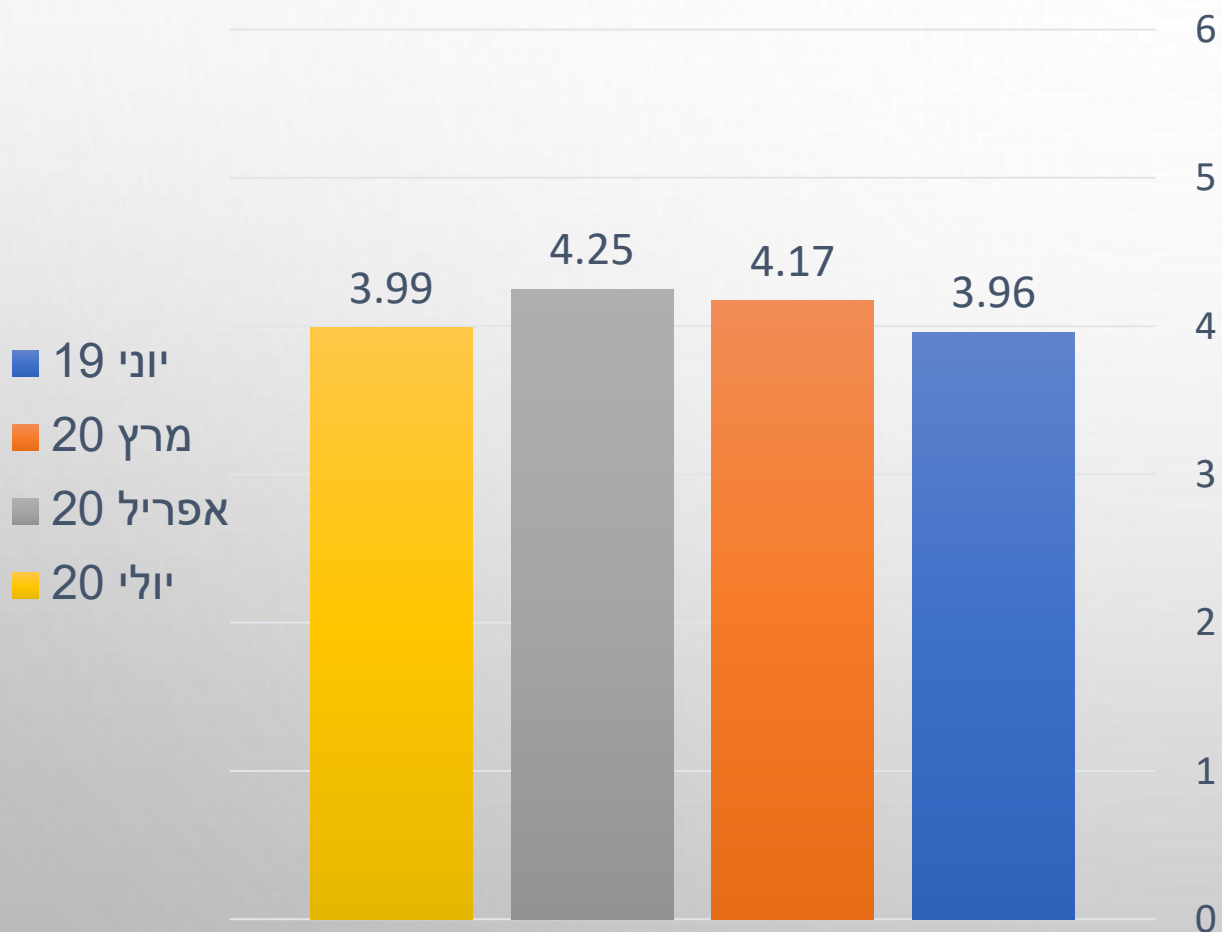

אמון במשרד הבריאות

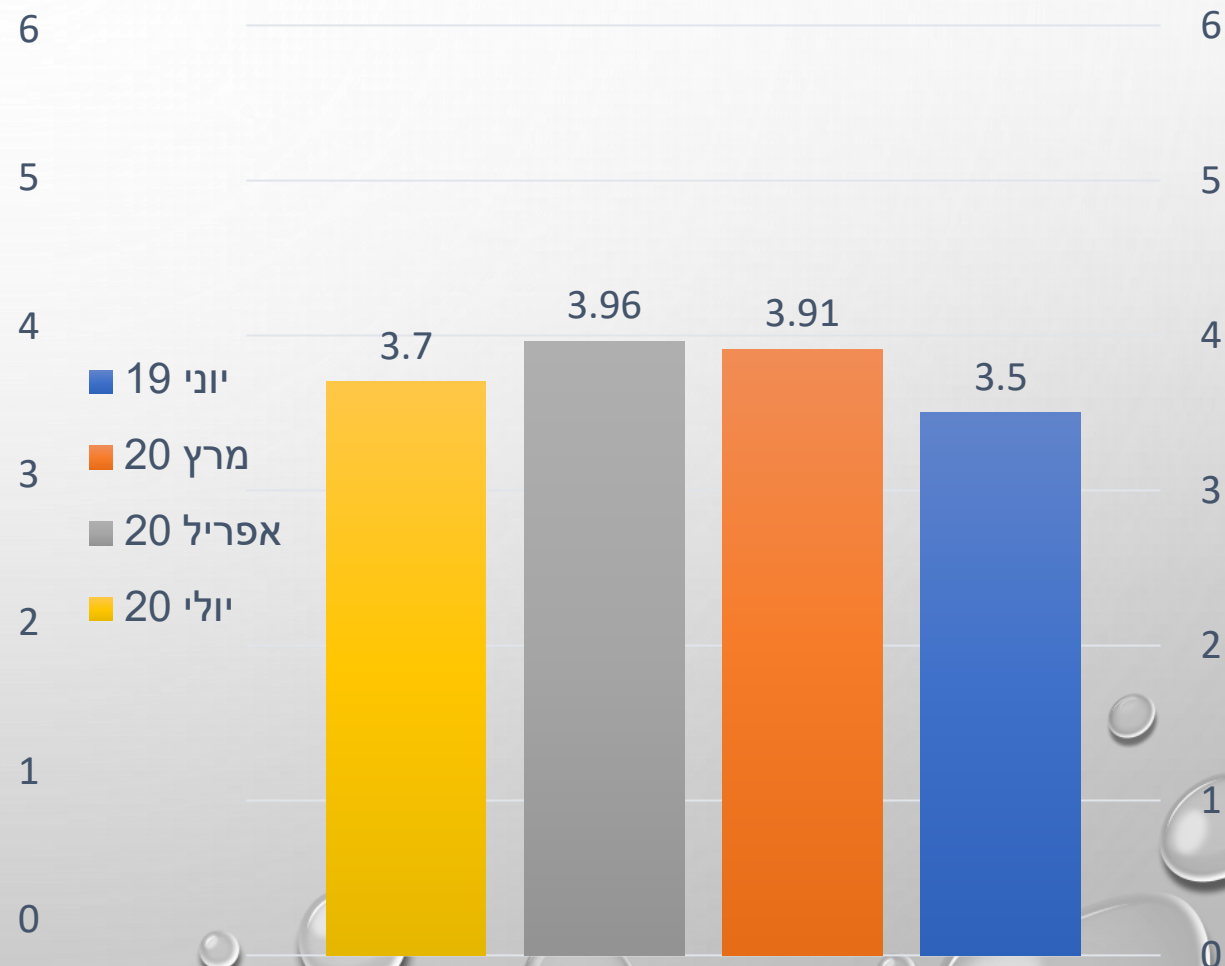

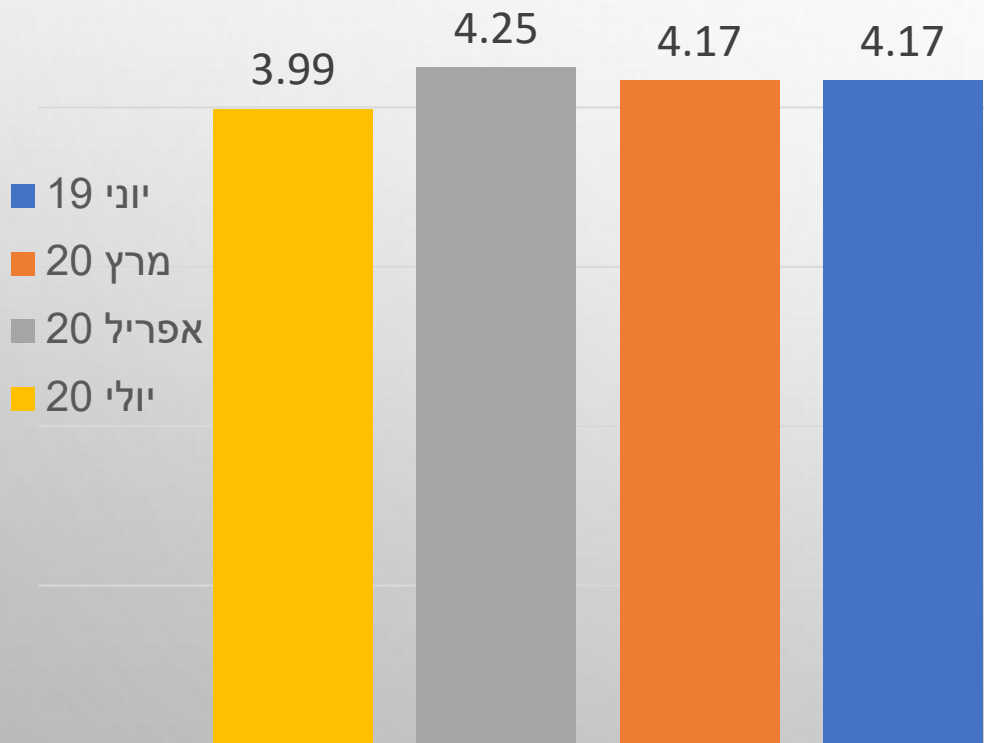
שביעות רצון מבתי חולים

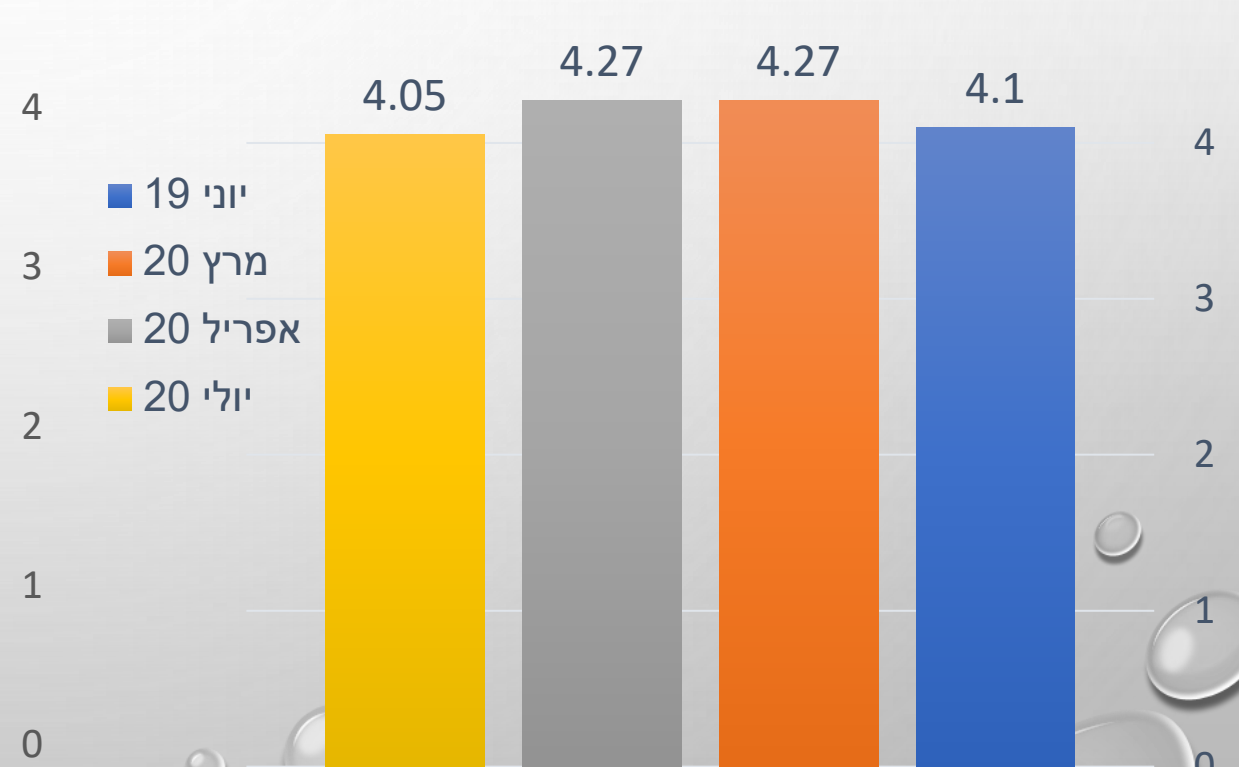
אמון בבתי חולים

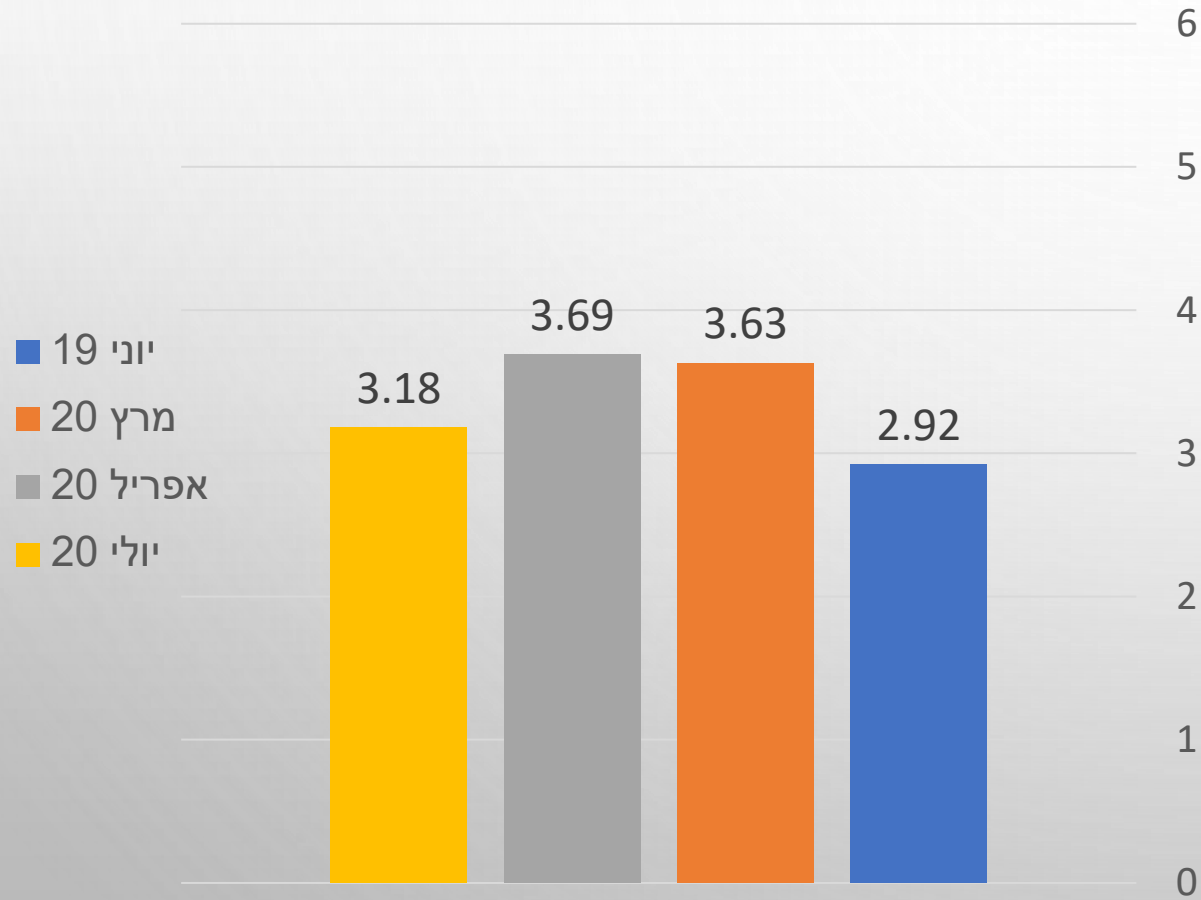
שביעות רצון מקופות חולים

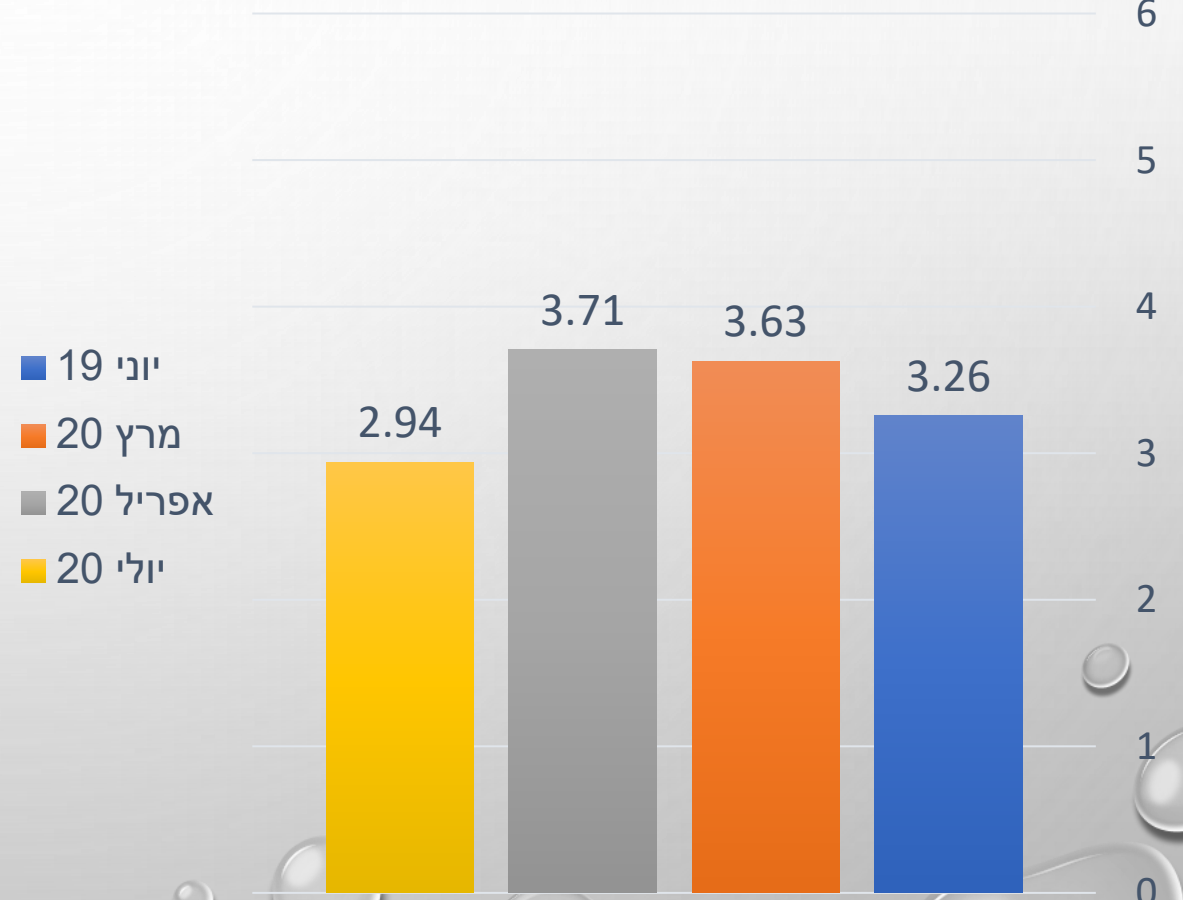
אמון בקופות חולים

שביעות רצון משירותי המשטרה

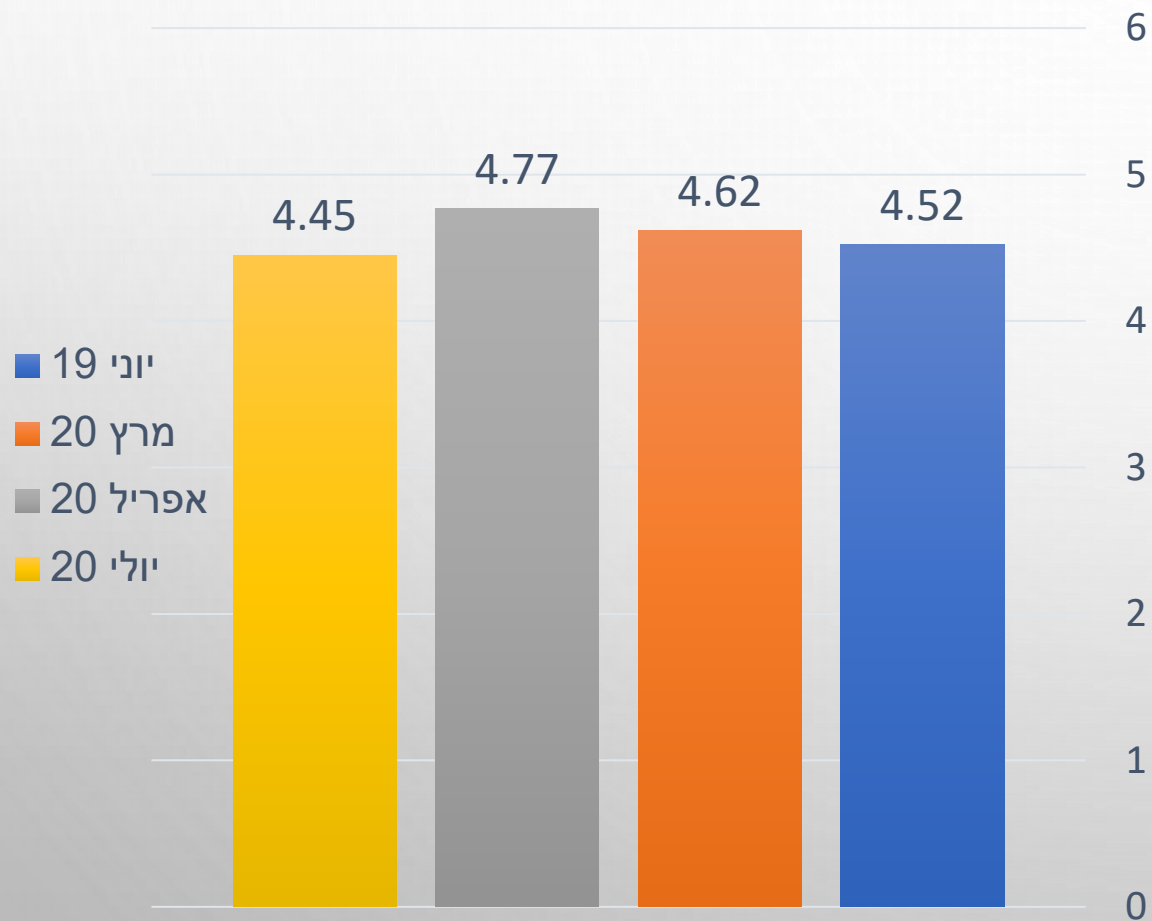

אמון במשטרה

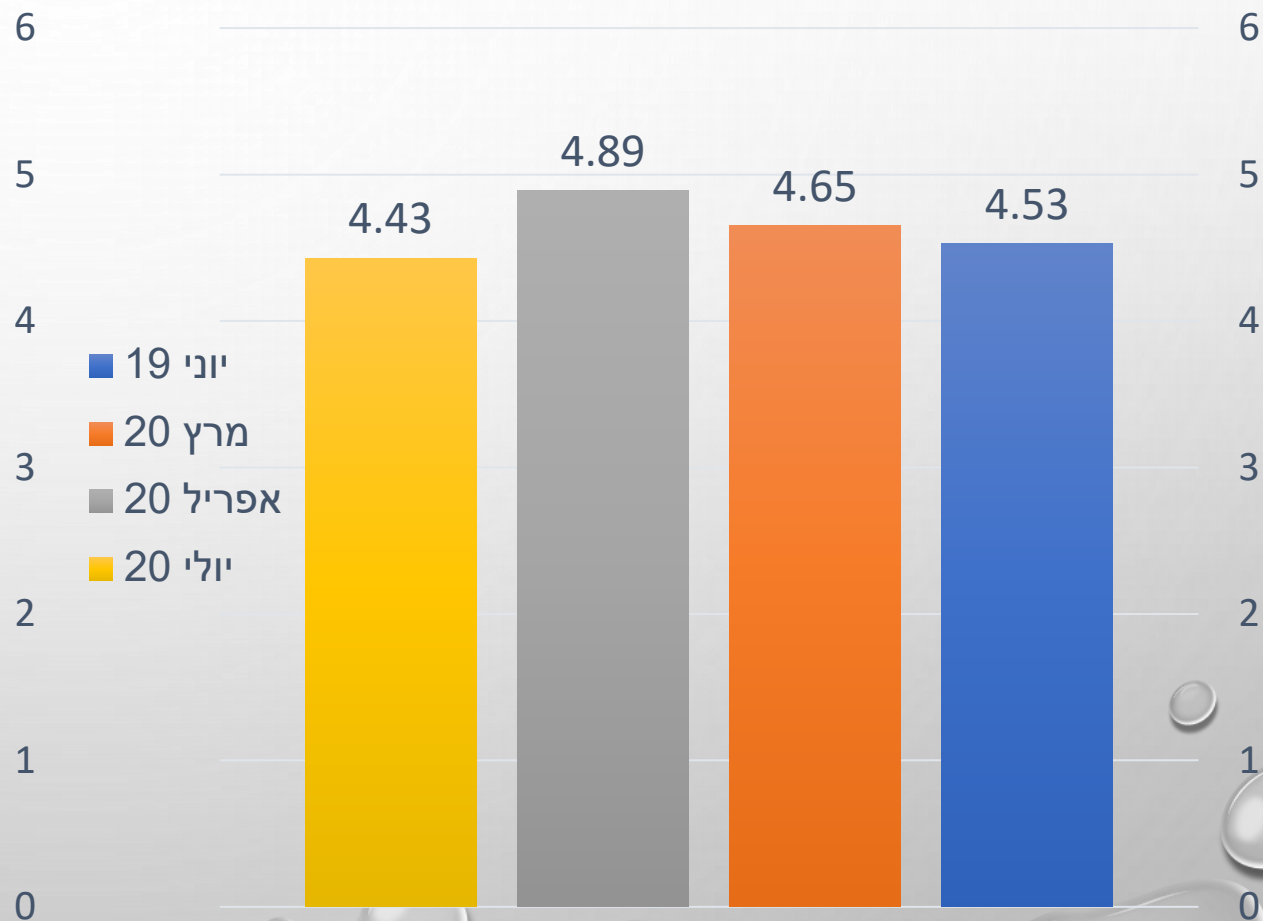

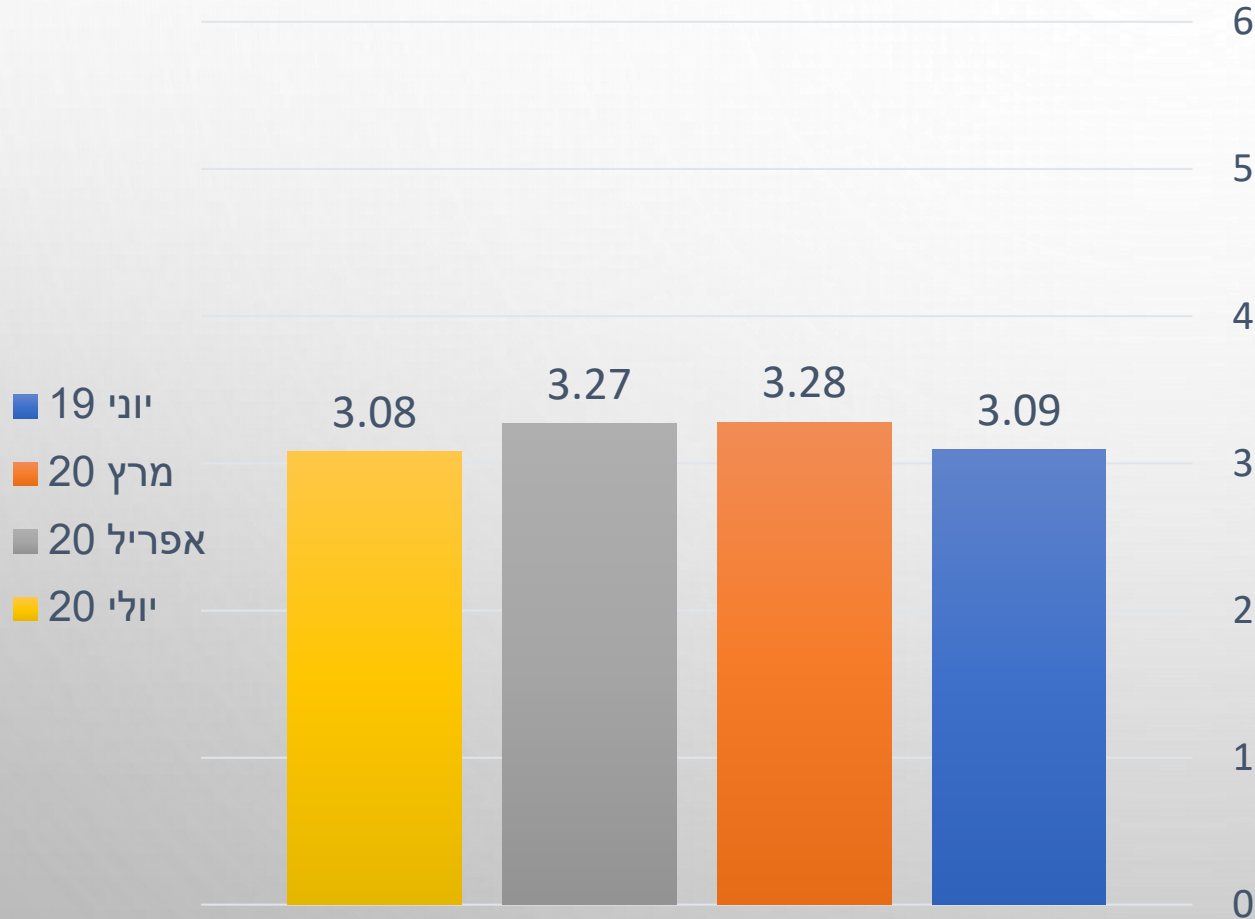
אמון בפיקוד העורף

אמון בצה"ל

אמון בדיווחי העיתונות המודפסת והמקוונת

דיווחי מערכת השידור הציבורית והמפוקחת (תאגיד "כאן", ערוצים מסחריים)

עקרון המדינה החזקה: מה מלמד משבר הקורונה?

- איזון בין מערכות בירוקרטיות ודמוקרטיות: משילות
- שלטון מרכזי ושלטון מקומי (ביזור ואחריות: חוסן לאומי וחוסן מקומי)
- עקרונות המדינה החזקה במשבר: אתיקה, סדר, יושרה, דיוק, אחריות, חתירה לשיפור, כבוד לכללים, כבוד לאחרים, אהבה לעבודה, חיסכון וצניעות

בניית אמון בין ציבור ומנהיגים

סיכום (א): אמון וביצועי הממשל: הדמוקרטיה הישראלית במבחן משבר הקורונה

1. האמון- מרכיב מרכזי בעצמתן של מדינות. בתקופת הקורונה הוא נשחק
2. מדינות חזקות מפגינות אמון הדדי בין ממשל (פוליטי ומנהלי) וציבור לאורך זמן. משבר הקורונה יוצר סדק
3. האמון בממשל בישראל נמוך כלפי המערכת הפוליטית וגבוה יחסית במערכת המנהלית/בירוקרטית הביצועית. ההבדל מתחדד בתקופת הקורונה.
4. האמון במערכת הבריאות בינוני-גבוה עם הבדלים בין מוסדות שונים. נותר יציב ואף עולה בתקופת הקורונה
5. האמון בממשל (בעיקר המנהלי) בישראל במקום בינוני-גבוה ביחס לעולם ובינוני בהשוואה לדמוקרטיות המפותחות. אין עדיין נתונים מוסמכים להשוואה
6. האמון קשור באופן חזק לביצועים (מתאם של 0.6-0.7 לשביעות רצון הציבור משירותי המנהל הציבורי). גם בתקופת הקורונה
7. הערכת ביצועים בינונית עד גבוהה בישראל: ביטחון, בריאות, חינוך גבוה/מדע, כלכלה. די יציב בתקופת הקורונה

סיכום (ב): אמון וביצועי הממשל: הדמוקרטיה הישראלית במבחן משבר הקורונה

8. תפיסת ביצועי המגזר הציבורי בישראל בעלייה איטית אך מתמשכת. נעצרה בתקופת הקורונה.
9. האמון במערכת הציבורית בישראל ושביעות הרצון מביצועיה אינם טובים אך טיפוסיים למצב בדמוקרטיות רבות אחרות. תפיסת השחיתות, אי ההוגנות, חוסר הצדק, הפוליטיקה הפנימית, והיעדר היושרה מדאיגות. שחיקה בתקופת הקורונה.
10. יש הבדלים עצומים במידת האמון ושביעות הרצון בין תחומים שונים (אבחנה ברורה בין מערכות פוליטיות למערכות בירוקרטיות/מקצועיות). ההבדלים מתחדדים בתקופת הקורונה.
11. יש הבדל גדול בין אמון במוסדות ציבוריים ואמון בעובדי ציבור. האמון בעובדי הציבור גדול תמיד מהאמון במוסדות. יציב בתקופת הקורונה.
12. הבדלים מעטים בין מגזרי האוכלוסייה ברמת האמון ושביעות הרצון (גברים, יהודים, וחילוניים ביקורתיים יותר, אך גם בעלי אמון רב יותר ומרוצים יותר). בתקופת הקורונה ההבדלים מתעמעמים עוד יותר.
13. איכות הניהול קשורה באופן חיובי וחזק לאמון בממשל ולהערכת הביצועים. הקשר נשמר ואף גובר בתקופת הקורונה.

תובנות מניתוחים מורכבים

1. ניתוחים מורכבים שנעשו לגבי סדרת הסקרים מלמדים שאמון בגופי חירום (כולל בריאות) קשור לתחושת האיום, להערכת המוכנות האישית והמערכתית לחירום, ולאמון בגופי הסקטור הציבורי בכלל. האמון בגופים שמטפלים במשבר באופן ישיר גדל ככל שישנה יותר מודעות לחומרת האיום.
2. מוכנות לשלם ולשתף פעולה עם מאמצים להתמודדות עם משבר הקורונה קשורה לתחושת האיום ולהערכת המוכנות האישית, אך גם לתגובתיות חזקה והוגנת של הסקטור הציבורי לדרישות וציפיות הציבור (למשל ציפיות לשיתוף הציבור בקבלת החלטות). תחושות של אפליה והיעדר קשב לציבור לא יעודדו שיתוף פעולה.
3. הערכה חיובית של הציבור ביחס לניהול המשבר תגביר את שיתוף הפעולה עם הממשלה והאמון בה. הערכה חיובית כזאת קשורה להיענות ושיתוף הציבור וכן להמשך פעילות שגרתית של השירותים הציבוריים. ההערכה הנמוכה שמקבלים משרדי הממשלה בעייתית משום שמצביעה על יכולות ניהול נמוכות אשר נחלשות אף יותר בעת משבר. הציבור ער לכך ולכן גם מפגין חוסר אמון בממשל.

חוזקה של מדינה נבחן בעיקר בעת משבר

1. היכולת להתמודד עם מצב לא צפוי במחיר הגיוני.
2. לשרוד אותו.
3. ללמוד ממנו ולהפיק לקחים.
4. להטמיע שינוי ולעשות תיקון ממשלי-ערכי.
5. רפורמות Post COVID-19?

תודה

